

Didaktiniai patarimai mokytojams

Parengė Giedrius Mackevičius Vilniaus Pilaitės gimnazijos mokytojas

Temos pavadinimas „Istorija – gyvenimo mokytoja: istorijos samprata ir raida nuo Antikos iki XIX a.“

Raktiniai žodžiai: istorija, istoriografija, kultūra, kronika, pasaulėžiūra.

Temos aktualumas:

Istorijos mokslo tikslas - suteikti žinių apie praeities visuomenės ir jos vertybių kaitą praeityje. Jo pagrindu ugdomas kritiškas, argumentų bei iššūkių ieškantis ir jų nebijantis mąstymas. Viena esmingiausių istorijos mokslo problemų – objektyvumas. Istorikas gyvena visuomenėje, kurios institucijos ir idėjos veikia jo pažiūras ir nuostatas. Kadangi nuolat keičiasi visuomenė, keičiasi istorijos tyrimų sritys bei praeities įvykių interpretacijos. Dėl to istorija yra nuolat perrašoma.

Temos tikslas: Sugebėti sukurti tekstą, kuris atskleistų, kodėl keitėsi istorijos rašymo ypatybės nuo Antikos iki XIX amžiaus.

Temos uždaviniai:

pasinaudojant mokytojo skaidrėse pateikta informacija sugebėti atsakyti į klausimus, kurie atskleistų, kaip istorikų darbo pobūdį veikia reikšmingi įvykiai;
sugebėti atskleisti istorinių šaltinių turinį pagal mokytojo pateiktus klausimus, pagal mokinių sukurtus klausimus ir suformuluotus teiginius bei išvadas;

Veiklos pobūdis:

Pirmas variantas. Pirmoje pamokoje pagal pateiktas skaidres, pasinaudojant jose pateiktais klausimais, aptarti istorijos mokslo svarbą ir rašymo ypatybes nuo Antikos iki XIX amžiaus. Antroje pamokoje pagal pateiktus istorinius šaltinius patarti, kuo yra svarbus istorijos mokslas ir kaip keitėsi istorijos rašymo ypatybės nuo Antikos iki XIX amžiaus;

Antras variantas. Organizuoti darbą grupėmis. Pirmą pamoką pagal IV lygmens užduotį aptarti, kaip kine atskleidžiama istorinės asmenybės veiklos reikšmingumas. Antrą pamoką atlikti kūrybinę užduotį – filmo reklaminio treilerio kūrimas. Suskirstyti mokinius į grupes po 4 - 5 mokinius, duoti pasirinkti vieną istoriką iš šešių(svarbu, kad istorikai nesikartotų). Grupė sukuria scenarijų ir duoda įvertinti kitai grupei, o po to mokytojui;

Trečias variantas. Mokytojas atsižvelgdamas į pateiktas rekomendacijas pasirenka sau ir jo mokiniams labiausiai tinkanti veiklos pobūdį arba sukuria(pasirenka) mišrų variantą.

Ugdomos kompetencijos:

Pažinimo – pagrindžia istorijos aktualumą dabarčiai (B1, B2). Samprotauja raštu ir žodžiu, išreiškdamas savo požiūrį (D3); atskiria ir apibūdina istorijos tekstuose (istoriografijoje) randamą informaciją (C1).

Kūrybiškumo – remdamiesi filosofų ir istorikų tekstais bei žinioms, kuria sąvokų apibrėžimus ir interpretacijas (D2)

Komunikavimo – dirbdami grupėmis ir remdamiesi filosofų ir istorikų tekstais mokiniai mokosi pateikti savąjį istorijos supratimą ir jį pagrįsti (D3); mokosi pasirinkti patikimą informaciją, ją palyginti ir panaudoti atliekant užduotis (C1).

Skaitmeninė – naudojasi skaitmeniniu turiniu tekstų kūrimui (D2).

SESG – mokosi pažinti praeities žmogaus gyvenseną, suprasti jo mąstyseną, jauseną, tikėjimą, veikseną, jo vertybių ir idėjų pasaulį (A2); kritiškai vertina istorijos šaltinių,

tekstų ar šiuolaikinių medijų patikimumą ir argumentuotai išreiškia savo poziciją istorijos įvykių ar asmenybių vertinimo klausimais (C1); nagrinėja istorinių asmenybių biografijas: jų darbus, pasirinkimus, pasiekimus (A3).

Planuojami rezultatai / pasiekimai:

Ką žinos: istorijos mokslo sąvoką, istorikus ir jų pagrindinius darbus nuo Antikos iki XIX amžiaus;

Ką supras: istoriko veiklos rezultatams daro įtaką laikmečio vertybės ir istorinių įvykių reikšmingumo suvokimas visuomenėje.

Ką gebės: analizuojant pateiktas istorikų veikalų ištraukas paaiškinti, kaip keitėsi istorijos rašymo būdai nuo Antikos iki XIX a. , atsakyti į probleminius klausimus;

Ką atras : svarbūs praeities įvykiai – karai ir tautos kilmė – svarbios istorikų veiklos sritys nuo Antikos iki XIX a.

Ką sukurs : filmo treilerio apie pasirinktą istoriką scenarijaus kūrimas pagal pateiktus tris kriterijus.

Mokymosi priemonės:

Informacijos paieškai apie istorijos mokslą, istoriografijos raidą nuo Antikos iki XIX a. bei to meto istorikų veiklą naudoti puslapius: www.vle.lt, <https://www.britannica.com>

Pamokos medžiagą sudaro skaidrėse sudėta informacija, kuri yra padalinta į 5 dalis. Kiekviena skaidrė prasideda klausimu. Mokytojui pateiktoje medžiagoje yra pateikta informacija, pagal kurią yra sukurta skaidrė. Nurodomi pagrindiniai informacijos akcentai.

I. Istorijos mokslo samprata.

Pagrindiniai akcentai:

- Atkreipti mokinių dėmesį, kaip atskleidžiamas istorinių įvykių reikšmingumas.
- Mokiniam paaiškinti remiantis konkrečiais istoriniais pavyzdžiais, kaip istorinė epocha ar vertybės, ideologija gali paveikti istoriko darbą.

1. Kas yra istorija ?

Skaidrė parengta pagal Mikael M. Karloso straipsnį „Ar istorija gali būti mokslas ?“, // <https://www.eurozine.com/ar-istorija-gali-buti-mokslas/>. Svarbios dvi citatos, kuri padės pasirošti pamokai.

Citata nr. 1:

Teigdami, kad mokslas yra sistemiškas, turime omeny, kad moksliniai tyrinėjimai atsižvelgia į ankstesnius aktualius tyrinėjimus ir yra su jais susiję. Mokslas yra kolektyvinė, bendradarbiavimu paremta veikla, bent jau žvelgiant globaliniu aspektu. Įvairūs mokslai yra susiję vieni su kitais ir daro įtaką kitoms sferoms. Mokslo projektai nėra atsitiktiniai ar nesusiję su ankstesniais moksliniais projektais. Kalbėti apie mokslą kaip apie sistemišką veiklą, reiškia turėti omeny visą, kad ir kaip neaiškiai apibrėžtą, bendruomenę, kuri tuos tyrinėjimus, hipotezes bei atradimus svarsto ir kuri yra kolektyviai atsakinga už mokslo praktinį taikymą. Teigdami, kad mokslas yra kritinio pobūdžio, turime omeny, kad tie tyrinėjimai, hipotezės ir rezultatai, kuriuos svarsto mokslininkų bendruomenė, turi būti priimami ir vertinami pagal metodologinius standartus, kuriuos bendruomenė pripažįsta ir kuriais ji remiasi.

Citata nr. 2:

Pradėkime nuo teiginio, kad istorija yra sisteminis ir kritiškas tyrimas, padedantis suvokti praeities įvykius, kurių atranka ir vertinimas priklauso nuo to, kiek reikšmės jie turėjo žmonėms; tai tyrimas, paremtas pripažintais akivaizdumo, loginių išvedžiojimų bei solidžios praktikos standartais.

Su tokiu apibrėžimu nebūtina sutikti. Istorija gali būti apibrėžiama skirtingai. Nors, mano manymu, šis apibrėžimas irgi skamba priimtinau. Jis yra gana kuklus, tačiau bent iš pirmo žvilgsnio atrodo, kad čia aprašyta veikla yra tipiška daugeliui istorikų.

2. Kas būdinga reikšmingam istoriniam įvykiui ?

Skaidrė parengta pagal Mikael M. Karlo straipsnio „Ar istorija gali būti mokslas ?“, //

<https://www.eurozine.com/ar-istorija-gali-buti-mokslas/> citatą:

Istorinis įvykis yra reikšmingas, jeigu jis daro įtaką pagrindiniams žmogaus gyvenimo sandams, tokiems kaip kalba, kultūra, politinė organizacija, ekonominė organizacija, klasinė struktūra, šeima, darbo pobūdis ir t.t. /...?

Istorikai ne tik atsirenka įvykius ar veiksmus, kurių reikšmė yra vertinama kaip neabejotina, bet ir juos tyrinėja, apie juos rašo taip, kad atskleistų ir paaiškintų tą jų „reikšmę žmonėms“. Regis, būtent tai ir yra pagrindinė praeities tyrinėjimo prasmė, kaip ją suvokia istoriografija: apčiuopti ir atskleisti skaitytojams iškilų praeities įvykių reikšmę.

3. Kokios aplinkybės keičia istorinių įvykių reikšmingumo suvokimą ?

Skaidrė parengta pagal Mikael M. Karlo straipsnio „Ar istorija gali būti mokslas ?“, //

<https://www.eurozine.com/ar-istorija-gali-buti-mokslas/> citatą:

Istorikas pasakoja apie įvykius, kurių žmogiškoji reikšmė (kaip ją suvokia konkretus tyrinėtojas) turi būti atskleista. Ta įvykio reikšmė, apie kurią kalbame (net jeigu įvykis yra tam tikras veiksmas), nėra savaime įdėta ir egzistuojanti pačiame veiksmo, ji priklauso nuo dviejų dalykų – nuo savo savybių ir nuo mūsų normatyvinių reakcijų į tas savybes. Reikšmė priklauso nuo abiejų faktorių – nuo pačių įvykių ir nuo jų interpretatoriaus. Todėl istorija, pasakojama istoriko, turi įkūnyti (ir perteikti auditorijai) tam tikrą normatyvinę padėtį – reikšmės žmonėms perspektyvą tam tikrų įvykių atžvilgiu. Ši perspektyva daro įtaką istorikų rašiniams apie tai, kas vyko ir kodėl vyko, ir lemia, kaip tie įvykiai įkomponuojami naratyvo horizonte.

4. Kodėl yra svarbu diskutuoti apie istorinių įvykių reikšmingumą ?

Skaidrė parengta pagal Mikael M. Karlo straipsnio „Ar istorija gali būti mokslas ?“, //

<https://www.eurozine.com/ar-istorija-gali-buti-mokslas/> citatą:

Kadangi idėjos apie tai, kas yra žmonėms reikšmingi dalykai, nuolat kinta ir yra labai skirtingos, turi būti rašomos skirtingos istorijos versijos, istorija turi būti nuolat perrašoma, net jeigu kalbama apie tuos pačius įvykius (kai sakau „tuos pačius įvykius“, turiu omenyje, kad įvykiai gali būti identifikuojami kaip tie patys). Tai nereiškia, kad istorija negali būti objektyvi. Aišku, ji negali būti objektyvi tuo atžvilgiu, kad taptų laisva nuo normatyvumo. Bet ji gali objektyviai reflektuoti tai, kas gali būti pasakyta apie praeities įvykius jų reikšmės žmonėms požiūriu.

5. Kaip pagrįsti istorijos mokslo reikalingumą ?

Skaidrė parengta pagal Jörn Rüsen straipsnį „Kas yra istorija? Sintezės eskizas“ psl. 43 - 44, 48.

Pagrindinis akcentas – pabrėžti istorijos mokslo taikomąją reikšmę ir vaidmenį pilietinės, tautinės ir kultūrinės tapatybės formavime.

II. Istorijos mokslo samprata Antikoje.

Pagrindiniai akcentai:

- Atkreipti mokinių dėmesį, jog senovės Graikijoje istorikų dėmesio centre atsidūrė karai, kurie lėmė civilizacijos likimą;
- Mokiniam paaiškinti, jog M. T. Ciceronas bandė pritaikyti graikų patirtį apmąstant Romos demokratijos likimą.

1. Kaip atsirado posakis *historia est magistra vitae*(istorija yra gyvenimo mokytoja) ?

Skaidrė parengta pagal Goerge H. Sabine , Thomas L. Thorson „Politinių teorija istorija“ psl. 191 – 199.

Pagrindinis akcentas – pabrėžti, jog M. T. Ciceronas Romos istorijoje ieškojo atsakymų, kaip išvengti diktatūros. *Papildomi faktai*, kurie padėtų pagilinti supratimą:

- Ciceronas tapo graikų filosofinės minties perteikėju Romos visuomenei.
- Romos teisininkas ir filosofas Ciceronas yra parašęs du svarbius kūrinius „De republica„(Apie respubliką) ir „De legibus„(Apie įstatymus), kuriuose bandė aiškinti Romos istoriją remiantis graikų politine teorija.
- Pagrindinė problema, kurią nagrinėjo Ciceronas pasinaudodamas Platono ir Aristotelio veikalais, buvo tironija ir kaip jos išvengti.
- Dėl to domėjosi Romos karalių valdymu, nes praeityje ieškojo atsakymo, kaip išsaugoti Romos piliečių teises.
- Posakis „homines histariarum ignari semper sunt pueri“(Neišmanantys istorijos žmonės visada lieka vaikai) atsirado ne tuščioje vietoje.

2. Kodėl Ciceronas kvietė apmąstyti Romos istoriją ? Atsakymą pateikia jo laikmetis.

Skaidrė parengta pagal puslapyje www.vle.lt pateiktą informaciją.

Pagrindiniai akcentai:

- pabrėžti, jog Cicerono laikmetis buvo lemiamas Romos respublikos likimui;
- atkreipti dėmesį į tai, kad karvedžiai(kurie buvo turtingi žmonės) pradėjo diktuoti politines madas;
- Romos piliečių skurdas ir jų menkas pilietinis aktyvumas neleido pasipriešinti diktatūrai.

3. Kaip istorijos mūza Klėjo bandė įveikti laiko tėkmę ?

Skaidrė parengta pagal puslapyje <https://www.greekmythology.com> pateiktą informaciją.

Pagrindiniai akcentai:

- paaiškinti, kaip laiko tėkmę padėjo įveikti raštas.
- Mūza Klėjo vaizduojama kaip jauna moteris su papiruso ritinėliu ir grifeliu rankoje.

Papildoma informacija:

Kairos buvo atsakingas už tai, kad viskas vyktų pačiu patogiausiu ir tinkamiausiu momentu, net jei tai buvo vėliausiai. Todėl jis simbolizavo galimybę, taip pat gerą laiką ir sezoną. Jis visada buvo vaizduojamas stovintis ant pirštų galų ir bėgantis, taip pat turintis sparnuotas kojas, kad galėtų skristi. Jis taip pat turėjo skustuvą arba svarstyklės, kurios buvo subalansuotos ant aštraus krašto, kad parodytų trumpalaikes galimybes. Jei nebūtų sugriebęs už vieno plauko sruogos, galimybė būtų greitai prarasta.

Ankstyviausiuose išlikusiuose pasakojimuose **Kronas** paprastai vaizduojamas kaip į gyvatę panašus dievas, taip pat kaip dievas su trimis galvomis: viena - žmogaus, kita - jaučio, o trečia - liūto. Kronas taip pat buvo neapibrėžto dydžio, tačiau buvo sakoma, kad Krono gyvatės spiralės viską apjuosdavo. Praėjus kelioms kartoms po pirminio atsiradimo, Krono idėją perėmė romėnų rašytojai ir graikų pirmapradių dievą prilygino kitam dievui Aionui (Amžinybė), o vėliau pasikeitė ir dievo įvaizdžiai. Tuo metu Kronas tapo "laiko tėvu" - senu vyru balta barzda, laikančiu smėlio laikrodį ir serpantą; net ir šiandien žmonės, galvodami apie laiko tėvą, galvoja būtent apie šį įvaizdį.

Senovės Graikijoje buvo manoma, kad **Klėjo** eilėraščiai gali išgarsinti arba padaryti žinomą bet kurį juose minimą asmenį, vietą ar įvykį. Vėliau Klėjo imta laikyti deive padedančia rašytojams apsakoti praeities įvykius ir žmones.

4. Kaip istorijos mūza Klėjo įteisino logografų darbą ?

Skaidrė parengta pagal puslapyje www.vle.lt pateiktą informaciją bei pagal N. Juchnevičienės straipsnį „Herodoto istorijos kilmė ir bruožai“ pateiktą nuorodoje: <https://archive.org/details/herodotas.-istorija.-1988.-lt/page/n3/mode/2up>.

Pagrindinis akcentas – perėjimas nuo žodinės prie rašytinės tradicijos mitologijoje ir jos panaudojimas aiškinant aristokratų giminių, miestų kilmę.

5. Kodėl logografai paskatino tautos kilmės legendų plitimą Europoje ?

Skaidrė parengta pagal puslapyje https://lt.wikipedia.org/wiki/Tautų_kilmės_legendos pateiktą informaciją.

Pagrindiniai akcentai:

- tautos kilmės legendų užrašymas, perkūrimas bei papildymas skatino tautinės tapatybės formavimąsi;
- paprastas broliai Grimai Vokietijoje, broliai Juškos(rinko dainas), J. Basanavičius rinko pasakas.

6. Karų reikšmė senovės Graikijos civilizacijai.

7. Kaip senovės graikų istorikai bandė atskleisti karų reikšmingumą ?

Pagrindiniai akcentai:

- karai įtvirtino senovės Graikijos civilizacijos pasiekimus ir kartu paskatino šios civilizacijos žlugimą;
- Herodotas ir Tukididas pradėjo reikšmingų istorinių įvykių aiškinimą paremtą istorinių šaltinių nagrinėjimu.

III. Istorijos rašymo ypatybės viduramžiais.

Pagrindiniai akcentai:

- Kronikų autoriai siekė nuosekliai užrašyti įvykius be gilesnės analizės.

1. Kaip anglų kronikininkas Jonas Solsberietis suprato istorijos paskirtį ?

Skaidrė parengta pagal Z. Norkus „Istorika“ psl. 19

2. Kaip aprašydavo praeities įvykius viduramžiais ?

Skaidrė parengta pagal puslapyje www.britannica.com pateiktą informaciją.

Pagrindinis akcentas – kronikos liudija apie linijinio laiko suvokimo atsiradimą(įveikė ciklinį laiko suvokimą vyravusį Antikoje, pvz.: Olimpiados) bei asmenybių istorijoje atsiradimą(pratęsė Tukidido tradiciją).

3. Kryžiaus žygiai – ryškiausias viduramžių įvykis.

Kryžiaus žygiai – tai svarbus įvykis, kuris atskleidė Vakarų Europos valstybių

4. Kaip gali keistis kronikos rašymo tikslai ir aplinkybės ?

Skaidrės parengtos pagal puslapiuose www.britannica.com ir www.vle.lt pateiktą informaciją.

Pagrindiniai akcentai:

Žofrua de Vilearduenas rašo memuarus apie Konstantinopolio užėmimą(1204) savo tautiečiams gimtąja kalba.

Petras Dusburgietis rašo kroniką vykdydamas politinį užsakymą. Jo darbas yra svarbus istorinis šaltinis liudijantys apie lietuvių ir kryžiuočių kovas, tačiau jis yra sukurtas Lietuvos priešų.

Papildoma informacija apie Žofrua de Vileardeną:

- Kronikoje „Konstantinopolio užkariavimo istorija“ aprašė prancūzų riterių ir jų sąjungininkų venecijiečių įsiveržimas į Bizantiją.
- Kronikoje nėra vienuolių pamėgtų moralinių apmąstymų ir retorinių pasisakymų, kuriais mėgavosi to meto autoriai.
- Tai karo vado memuarai. Dėl to didelis dėmesys skiriamas karinėmis ir politinėmis strategijomis.
- Jis buvo pirmasis autorius, parašęs originalią istoriją senąja prancūzų kalba.

Papildoma informacija apie Petrą Dusburgietį:

- Parašė „Prūsijos žemės kroniką“, kuri buvo skirta gerai lotynų kalbą mokančiai aukštajai krikščioniškai dvasininkijai, ir Europos valdovams.
- Autorius idealizuoja pirmuosius Kryžiuočių ordino brolius, kurie yra pasiryžę ginti tikėjimą kare su netikėliais.
- Kronika turėjo pabrėžti Kryžiuočių ordino nuopelnus Prūsijoje ir pateisinti karą prieš Lietuvą. Dėl to aprašomas nuolatinis prūsų grįžimas prie savo „klaidų“ ir lietuvių puldinėjimai. Ypatingas siekis įrodyti, jog kunigaikštis Gediminas nesiekė Lietuvos krikšto ir jokių laišku krikšto reikalui nebuvo rašęs.
- Petras Dusburgietis rašė istorinį pasakojimą, paremtą didele jo sukaupta rašytine ir žodine Kryžiuočių ordino tradicija, siekė šią tradiciją perduoti ateities kartoms.

IV. Istorijos rašymo ypatybės ankstyvaisiais naujaisiais laikais.

Pagrindiniai akcentai:

- pasaulėžiūros kaita yra šio istorinio laikotarpio išskirtinis bruožas.
- religiniai karai XVI – XVII a. paskatino tendencingumo atsiradimą istorikų darbuose.

1. Kodėl kalbame apie pasaulėžiūros pokyčius ankstyvųjų naujųjų laikų pradžioje ?

2. Kodėl įvyko lūžis praeities įvykių nagrinėjime ?

Skaidrė parengta pagal Z. Norkus „Istorika“ psl. 23, 26 – 27, 43

Pagrindiniai akcentai:

- Atkreipti dėmesį į tai, kad tampa svarbus istorinių šaltinių patikimumas.
- Paaiškinti, kodėl atsirado istorikų tendencingumas.

3. Kaip diskusija dėl LDK savarankiškumo veikė istorijos rašymo tradicijas ?

Pagrindiniai akcentai:

- legendinėje Lietuvos praeityje pradėta ieškoti gero valdymo pavyzdžių, nes unijos su Lenkija buvo pardėta suvokti kaip grėsmė Lietuvos valstybingumui.
- prasidėjo lietuviškos tapatybės paieškos.

Papildoma informacija:

Renesanso epochoje pirmąją spausdinta Lietuvos istorija laikoma Motiejaus Strijkovskio „Lenkijos, Lietuvos, Žemaičių ir visos Rusios kronika“(1582). Pagrindinis „Kronikos“ tikslas – apginti LDK politinį savarankiškumą. Gindamas LDK savarankiškumą M. Strijkovskis idealizavo Lietuvos kunigaikštius, iškėlė jų narsumą, turtus, vaišingumą. Vilniaus universiteto rektorius Alberto Kojelavičiaus - Vijūko „Lietuvos istorija“ (t. 1, 1650; t. 2, 1669.), kurioje ginama LDK savarankiškumo idėja, apima laikotarpį nuo seniausių laikų iki 1572 metų.

Kodėl M. Strijkovskio kronika yra svarbi? Pagal <https://literaturairmenas.lt/atmintis/motiejus-strijkovskis-liudijimas-apie-lietuva-i>

M. Strijkovskio raštai vertinami nevienareikšmiškai, nemažai jo teiginių ir išvadų laikomos abejotinomis ar net ginčytinomis. Tačiau jie buvo įkvėpimo ir istorinių žinių šaltinių daugeliui istorikų. Štai Albertas Vijūkas-Kojelavičius „Lietuvos istorijos“ pradžioje tiesiog pareiškė: „...imuosi pagal rašytinio veikalo reikalavimus ir dėsnius tvarkyti istoriją, bet ne naujai savo triūsą sudėta, o iš Motiejaus Strijkovskio metraščių išrankiota.“

V. Istorijos mokslo samprata XIX amžiuje.

Pagrindiniai akcentai:

- Tautų pavasaris, romantizmo plėtra paskatino domėjimąsi praeitimi.
- Besąlygiškas rašytojų ir poetų žavėjimasis praeitimi paskatino kritinį istorinių šaltinių nagrinėjimą.

1. Kaip keitėsi žmonių pasaulėžiūrą XIX a. pradžioje?

Skaidrė parengta pagal N. Davies knygą „Europa“ psl. 784.

Papildoma informacija: <https://www.journals.vu.lt/politologija/article/view/11812/10369>

Čia paaiškinama, kaip Apšvietos ir romantizmo sąjūdžio atstovų veikla pasitarnavo lietuvių tautiniam sąjūdžiui.

Pagrindiniai akcentai:

- Paaiškinti, jog dviejų kultūrinių sąjūdžių – apšvietos ir romantizmo – susidūrimas atvėrė kelią mokslinių tyrimo pagrindų atsiradimą istorijoje.
- Atkreipti dėmesį į tautinių sąjūdžių atsiradimą.

2. Istoriko Leopoldo fon Rankės laikmetis.

Pagrindinis akcentas– pagrindinis Leopoldo fon Rankės laikmečio bruožas vykstančios revoliucijos ir reikėjo paaiškinti vykstančius pokyčius Europoje.

3. Kodėl Leopoldo fon Rankės ir romantikų keliai išsiskyrė?

Skaidrė parengta pagal H. White knygą „Metaistorija“ psl. 190 – 191.

Papildoma informacija: <https://www.journals.vu.lt/politologija/article/view/11812/10369>

Pagrindiniai akcentai:

- Romantikų kūryba paskatino domėjimąsi ir žavėjimąsi praeitimi.
- Romantikų kūryba nebuvo pagrįsta rimta istorinių šaltinių analize. Rėmėsi vaizduote.

4. Kodėl Leopoldą fon Rankę galima laikyti konservatyviu istoriku?

Pagrindiniai akcentai:

- Leopoldas fon Rankė pripažįsta tautinį sąmoningumo svarbą siekiant sukurti valstybę, tačiau Europos politinį žemėlapią atsiradusį po Italijos ir Vokietijos suvienijimo supranta kaip galutinį, kuris gali keistis nežymiai.
- Svarbu atkreipti dėmesį į Lietuvos kelią į valstybės atkūrimą bei Vokietijos ir Antantės valstybių požiūrį į tai.

5. Kodėl XIX amžiaus I pusės Lietuvos istorikai yra artimi L. fon Rankei?

Pagrindinis akcentas – paaiškinti, jog J. Lelevelis pateikė istorinės medžiagos rinkimo, kritikos ir interpretacijos principus, S. Daukantas ne tik vadovavosi mokslinio tyrimo principais, bet ir siekė ugdyti tautinę lietuvių tautinę tapatybę. .